

Iz tršče

Številka 2 • ISSN: 2591-1465

- ◆ Slavko Polak: **Prehodil sem jezero po dolgem in počez**
 - ◆ V središču: **Bik iz močvirja**
- ◆ **Subvencije na jezeru so višje zaradi ohranjanja narave**
- ◆ **Roke proč od cerkniških voda!** Hidroelektrarna na Cerkniškem jezeru

KAZALO

- 2 Uvodnik
- 3 Povedali so ...
- 3 Gostujoče pero:
Slavko Polak
- 4 V središču: Bik iz močvirja
- 6 Zakaj je potrebna prenova
struge? To je dolžnost naše
generacije
- 7 Subvencije na jezeru so višje
zaradi ohranjanja narave
- 8 Intervju: Frenk Levar
- 9 Roke proč od cerkniških
voda! Hidroelektrarna na
Cerkniškem jezeru
- 10 Govori se, pravijo, da,
sprašujem se ...
- 11 Zabavne vsebine
- 11 Aktualno

KOLOFON

PROJEKT:

Izboljšanje stanja območij Natura 2000 na presihajočem Cerkniškem jezeru z renaturacijo struge Stržena (LIFE16/NAT/SI000708).

AKRONIM:

LIFE STRŽEN

PRIJAVITELJ:

Notranjski regijski park

ČAS IZVAJANJA PROJEKTA:

1. 9. 2017–31. 8. 2022

SKUPNA VREDNOST:

3.863.248 €, od tega prispeva
Evropska komisija 74,11 %.

INTERNETNA STRAN:

<http://life.notranjski-park.si>

Cerknica, maj 2018

Izdajatelj in založnik: Notranjski regijski park

Kontakt: info@notranjski-park.si

ISSN: 2591-1465

Grafično oblikovanje in tisk: Abakos d. o. o.

Fotografija na naslovnici: Andrej Korenč

Naklada: 6.000 izvodov

Izvod je brezplačen.

Del projektne ekipe LIFE STRŽEN

UVODNI NAGOVOR

Pred vami je druga številka glasila Iz tršce, ki izhaja v sklopu projekta LIFE STRŽEN. Glavni namen glasila je redno obveščanje o rezultatih in načrtovanih aktivnostih projekta.

V središče tokratne številke smo postavili ptico bobnarico, ciljno vrsto projekta. Gre za eno od več kot 270 vrst ptic, ki smo jih opazili na Cerkniškem jezeru. To je tudi eden od razlogov, zakaj je treba ohranjati to v svetovnem pogledu pomembno mokrišče in popraviti pretekle napake, ki so bile z agrarnimi izsuševanji in intenzivnim kmetijstvom narejene na jezeru. V glasilu tudi pišemo, kako se delo Notranjskega parka, naravovarstvo in kmetijstvo povezujejo danes.

Kot zanimivost smo pripravili tudi prispevek o neuspehah načrtih izgradnje hidroelektrarne na Cerkniškem jezeru, za konec pa odgovorili na nekatera pogosta vprašanja, ki so bila naslovljena na park.

Želimo vam prijetno branje!

Ekipa LIFE STRŽEN

PARTNERJI V PROJEKTU

Hidrotehnik
Vodnogospodarsko podjetje d.d.

SOFINANCERJI

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

ebmpapst

OBČINA
CERNICA

Povedali so ...

Jošt Rupnik,
direktor Ebm-papst
Slovenija, proizvodnja
elektromotorjev d. o. o.

»Naša družba je del grupacije, kjer je trajnostni razvoj vgrajen tako v same izdelke, pri čemer mislimo na porabo energije in vpliv na okolico pri delovanju mo-

torjev in ventilatorjev, kot tudi v uporabljene delovne postopke in okolju prijazne tehnologije. Dokaz za to je tudi prejeta nagrada za trajnostni razvoj, ki jo je naš takratni predsednik uprave grupacije prejel iz rok takratnega komisarja za okolje, gospoda Potočnika. Ureditev vodotoka pa je po našem edina sprejemljiva pot, da se uredijo pogoji in infrastruktura na način, da je mogoče »sobivanje« turizma in naravnega okolja.«

Gašper Modic,
predsednik Društva
ljubiteljev Križne jame

»Društvo ljubiteljev Križne jame podpira projekt LIFE STRŽEN. Društvo se bo kot predstavnik turizma z imenovanim predstavnikom vključilo v projektni svet.«

Dušan Mulec,
predsednik Agrarne
vaške skupnosti
Gorenje Jezero

»Podpiramo aktivnosti projekta LIFE STRŽEN, predvsem vzpostavitev preusmerjevalne infrastrukture in umestitev ptičje opazovalnice, saj bodo s tem razbremenjeni pritiski na kmetijska zemljišča.«

Slavko Polak (foto: Lara Jogan Polak)

Gostujoče pero: Slavko Polak

PREHODIL SEM JEZERO PO DOLGEM IN POČEZ

Prehobil sem Cerknško jezero po dolgem in počez. Najraje sem ga obiskoval spomladi, ko so se ptice selivke med vračanjem iz toplih krajev prav rade pomudile na jezeru. In mladi nadobudni ljubitelji ptic smo kar tekmovali, kdo bo videl kako novo, redko in zanimivo vrsto. Cerknško jezero ni nikoli razočaralo. Vsakokrat drugačno in vsakokrat kaj novega, nepričakovanega. In tudi skoraj vsakokrat z vodo v škornjih, pa naj so bili še tako visoki. Pravo odkritje so bile prve preživele noči na jezeru. Odkrili smo nov svet ptic in drugih živali, ki so nočno dejavne ali pa ponoči pojejo, kot so kosci, bobnarice, trstnice, cvrčalci, pa tudi žabe in molčeči medvedi. To se je dogajalo v začetku devetdesetih let, ko smo se že odločili, da moramo Cerknško jezero brezpogojno ohranjati v obliki takega ali drugačnega zavarovanega območja ali tako ali drugače imenovanega naravnega parka. Organizirali smo tudi številne mladinske in ornitološke raziskovalne tabore, prešteli ponoči pojoče kosce ter ocenili velikosti populacij ostalih vrst ptic. Te so pokazale, da si Cerknško jezero zasluži status mednarodno pomembnega območja za ohranjanje ptic. Ne samo ptic, ampak vsega ostalega živega sveta, geomorfološke edinstvenosti in bogate kulturne dediščine. Pridobili smo si lokalno podporo in dobili smo Notranjski regijski park.

Obročkanje koscev na Cerknškem jezeru
(foto: osebni arhiv Slavka Polaka)

V SREDIŠČU:

Bik iz močvirja

Avtorica: Katarina Denac, DOPPS

Bobnarico je lažje slišati kot videti. Oglašanje samca, ki je podobno pihanju v prazno steklenico, se v ugodnih razmerah namreč sliši do 2 km daleč, medtem ko je njena oprava nevpadljivih rjavih barv, ki ji omogočajo, da se zlije s trstičjem. Na svojo varovalno barvo se zanaša do te mere, da ob približevanju človeka raje zavzame nepremično držo z navzgor iztegnjenim vratom in kljunom, kot da bi zletela. Zaradi svojega globokega oglašanja je v marsikaterem evropskem jeziku v preteklosti dobila domače ime »bik iz močvirja« (npr. Bog-bull, Moos-Rind).

Samec se istočasno spari tudi s petimi samicami

Bobnarica pa je posebna tudi v svojem paritvenem vedenju. Za samce je namreč značilno mnogoženstvo (poliginija), kar pomeni, da se eden istočasno spari z več samicami – nekako z do petimi. Te za mladiče skrbijo same, gnezda pa si zgradi-

jo v gostem trstičju, znotraj teritorija samca, s katerim so se sparile. Če jim prehranske razmere to dovoljujejo, lovijo kar iz gnezda med valjenjem jajc. Mladičem prinašajo predvsem ribe, lokalno pa lahko v njihovi prehrani prevladujejo dvoživke, sesalci, raki ali vodni nevretenčarji.

V Sloveniji gnezdi samo na Cerkniškem jezeru

Vsako leto v Sloveniji bobnajo dva do štirje samci, redno pa se vrsta pojavlja le na Cerkniškem jezeru. Glede na samčevo mnogoženstvo pri nas v najboljšem primeru gnezdi 20 samic. Gnezda so praviloma zgrajena na območjih z okoli 0,5 m globoko vodo, saj jim to zagotavlja varnost pred talnimi plenilci, kot so lisice in kune.

Zaradi preteklih uravnavanj struge Stržena voda s Cerkniškega jezera odteče hitreje, kar pomeni, da bobnaričino gnezdo ostane dobesedno na suhem, zaradi česar je bolj podvrženo plenjenju.

Na svojo varovalno barvo se zanaša do te mere, da ob približevanju človeka raje zavzame nepremično držo z navzgor iztegnjenim vratom in kljunom, kot da bi zletela (foto: Sciadopitys)

Oglašanje samca, ki je podobno pihanju v prazno steklenico, se v ugodnih razmerah sliši tudi do 2 km daleč
(foto: Marek Szczepane)

Bobnarico bomo opremili z GPS napravo

V projektu LIFE Stržen bomo na območju renaturacije struge Stržena, v Ključih, vzpostavili mirno cono za bobnarico. Želeli bi jo oblikovati tako, da bo v kar največji meri upoštevala ekološke zahteve bobnarice in ji na ta način omogočila nemoteno, varno gnezdenje. Ker bobnaričinega načina življenja v Sloveniji do sedaj ni raziskoval še nihče, smo se odločili, da v okviru projekta ujamemo en osebek in ga opremimo z GPS sledilno napravo. Ta nam bo avtomatsko sporočala lokacije, kjer se bo opremljena bobnarica zadrževala. Na teh točkah bomo popisali značilnosti rastja, globino vode, pojavljanje in velikost vodnih teles in nekatere druge značilnosti njenega življenjskega prostora. Oboroženi s temi podatki bomo lažje oblikovali ustrezno mirno cono.

Lov ne bo lahek

Pri lovu bomo uporabljali standardne mreže za lov ptic, na pomoč pa nam bo priskočil tudi dr. Marcin Polak s Poljske, strokovnjak, ki dobro pozna ekologijo bobnarice in ima

obsežne izkušnje z lovom osebkov. Prvi korak pri lovu bo iskanje gnezd, saj se bomo osredotočili na samice, ki so zaradi skrbi za mladiče bolj aktivne v iskanju hrane kot samci. Pri opremljanju s sledilno napravo bomo uporabljali zaščitna očala, saj so čaplje, med katere spada tudi bobnarica, znane po tem, da v nevarnosti s svojim kljunom vedno ciljajo v oči in skušajo na tak način onesposobiti napadalca oziroma plenilca.

Pri opremljanju s sledilno napravo bomo uporabljali zaščitna očala, saj so čaplje, med katere spada tudi bobnarica, znane po tem, da v nevarnosti s svojim kljunom vedno ciljajo v oči in skušajo na tak način onesposobiti napadalca oziroma plenilca.

ZAKAJ JE POTREBNA PRENOVA STRUGE?

To je dolžnost naše generacije

Na Cerkniškem jezeru so ljudje prekopali toliko strug, da so potoki na jezeru danes krajši za 14 kilometrov. Imamo priložnost, da vsi skupaj prispevamo svoj delež k popravljanju zgodovinskih napak.

Želje ljudi, predvsem domačinov, da bi osušili jezero in bi bilo kmetovanje lažje, je enostavno razumeti. Vsak kvadratni meter zemlje je prišel prav v bitki za lažje preživetje. A danes smo vsi skupaj soočeni s posledicami človekovih posegov. Jezero presiha pogosteje, tistim ribam, ki jih človek najbolj ceni, je vse težje preživeti, najredkejše vrste ptic še težje najdejo vodo in mir, da si uredijo gnezdo in potomce. To so stvari, ob katerih ni možno zamahniti z roko in reči »**briga me**«.

Obnova vodotoka Stržen je zato dolžnost naše generacije. Potok bomo speljali točno tja, kjer je vijugal nekoč. Domačini, strokovnjaki in sodobna tehnologija so nam omogočili, da je

Iz zraka se lepo vidijo tako stare struge, kot izravnalni kanali Stržena, Tresenca in Lipsenjščice.

bilo staro strugo dokaj lahko prepoznati oziroma najti. Tako vemo, da bo po obnovi struga potoka daljša za 1,5 kilometra. Struga bo široka med 15 in 20 metrov, globoka pa približno 2 m. **Da, tako veliko dodatne vode bomo**

v najbolj sušnih dneh lahko zadržali na Cerkniškem jezeru, medtem pa obnova potoka ne bo vplivala na poplave. Na tem delu bo jezero tako kot nekoč! Tudi kmetovanje ne bo onemogočeno. V najbolj sušnih dneh bo voda v strugi, zemljišča ob strugi pa bodo lahko ljudje še naprej nemoteno kosili. Še več, umetni prekop bomo zasuli, s tem pa lastnikom na tem območju omogočili, da bodo skrbeli za svoja zemljišča v celoti. Zdaj so lahko namreč na tem območju ljudje pokosili le polovico svojih zemljišč, saj jih je umetni prekop presekal na dvoje. **Hvala številnim lastnikom na tem delu jezera za soglasja, da lahko projekt izpeljemo.**

Želimo sporočiti, da v Notranjskem parku ne razmišljamo samo o neposrednem ohranjanju narave oziroma jezera, pač pa tudi o tem, kako lahko pomagamo ljudem na Notranjskem, ki to jezero ohranjajo.

Z obnovo naravnih okljkov želimo omiliti negativne vplive suš (foto: Jošt Stergaršek)

Subvencije na jezeru so višje zaradi ohranjanja narave

Ustanovitev Notranjskega parka in razglasitev Natura 2000 območij omogočata več kmetijsko okoljskih subvencij.

V vsakodnevni pogovori se Natura 2000 pogosto omenja kot nekakšna omejitev, nekaj, kar nam je vsiljeno, namesto kot nekaj, na kar smo lahko ponosni. Nekaj, kar pomeni, da smo v Evropskem merilu posebni in ne nazadnje, da živimo v zdravem in naravnem bogatem okolju.

Zakaj se ne osredotočimo na prednosti in priložnosti območja, ki je del tega evropskega omrežja? Da postane neko območje označeno kot Natura 2000, mora biti posebno. Pa naj si bo to zaradi živalstva ali rastlinstva, zagotovo pa so to najlepši kotički Evropske unije. Tako kot so to Cerknjsko jezero, Rakov Škocjan ali Križna jama. **Notranjska je posebna prav vsa. Zato se na območju parka prepletajo kar tri območja Nature 2000.** Zakaj pa so ta območja tako posebna? Zaradi narave same, pri tem pa ne smemo pozabiti na ljudi – domačine, predvsem kmete, ki s tem območjem gospodarijo.

Na Cerknjskem jezeru smo bili pred leti priča močnemu zaraščanju. Temu je botrovalo opuščanje kmetovanja. Število živine se je drastično zmanjšalo in s tem je upadla tudi potreba po koriščenju travinja Cerknjskega jezera. To je problematično v isti meri kot pretirano izkoriščanje zemljišč. Z zaraščanjem se namreč izgublja krajinski videz ter mnogo rastlinskih in živalskih vrst, značilnih za to območje.

To je tudi razlog, da se je Notranjski park v prvih letih delovanja pridružil Društvu za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) pri snovanju projekta LIFE Kosec, ki se je med drugim ukvarjal z reševanjem problematike te vrste zaradi opuščanja košnje.

S projektom smo začeli kmete informirati o kmetijsko okoljskem ukrepu

Prezgodnja košnja uniči gnezda koscev pa tudi mladičem jemlje vir hrane. Zato lastniki zemljišč za košnjo, ki poteka po prvem avgustu, prejemajo VTR plačila oziroma subvencije (foto: Tine Schein)

VTR, povedano po domače, o plačilih ali subvencijah.

Z ustanovitvijo Notranjskega parka in razglasitvijo nekaterih območij kot območij Natura 2000, so se namreč odprle možnosti, da si kmetje pridobijo več kmetijskih subvencij za naravi prijazno kmetovanje. Tako imenovana VTR plačila so se zaradi Nature 2000 povečala s 83 € (do leta 2014) na današnjih 275 € po hektarju.

O tem smo govorili s predsednikom DOPPS-a Tomažem Jančarjem, ki pravi, da slovensko kmetijstvo relativno slabo upošteva Naturo 2000. **Kmetje bi lahko dobili še bistveno več denarja, če ne bi kmetijsko ministrstvo relativno zavrlo tega.**

V EU je veliko različnih kmetijsko okoljskih subvencij oz ukrepov. Slovenija je ena od držav, ki jih ima najmanj, oziroma obstaja ta ukrep izključno samo za kosca. V Angliji imajo okoli 200 različnih okoljskih ukrepov, namenjenih ozko varovanju narave. Med drugim imajo na primer kmetijsko okoljski ukrep, če vzdržuješ mejico ali pa zasadiš novo, če oblikuješ mlako na svoji zemlji, če vzdržuješ trstičje in podobno. **Razvoj kmetijsko okoljskih ukrepov in Natura 2000 plačil v Sloveniji je še na začetku in možnosti za razvoj so še velike.** Zato tudi delamo na tem, da bo v naslednji perspektivi še več ukrepov, zaključil Jančar.

Tako obsežne vlažne travnike, ki prevladujejo na Cerknjskem polju, drugje le še redko srečamo (foto: Jošt Stergaršek)

FRENK LEVAR:

»Mislím, da sama renaturacija ne bo dovolj«

V tokratni številki smo se pogovarjali s Frenkom Levarjem iz Dolenjega Jezera, ki skupaj z ženo Jolando vodi Kmetijo odprtih vrat Levar. Zaupal nam je, kako gleda na obnovo vodotokov na Cerkniškem jezeru in ali ima tudi kakšne pomisleke glede samega projekta in dela Notranjskega parka.

Pa začnimo kar s prvim vprašanjem, in sicer, kako gledate na projekt LIFE STRŽEN?

To, da se bo struga vrnilo v meandre, je pohvale vredno. To je nujno za življenje v jezeru in za ribe. Bi bilo pa nujno treba vrniti naravni prag v Mali Karlovci tako kot je bil. Ta prag so uničili z miniranjem. Sedaj voda hitreje odteče, to pa ni dobro za ribe. Mislím, da sama renaturacija ne bo dovolj, dokler se ta prag ne popravi oziroma spet dvigne, da voda čim bolj počasi odteče. Govorim o nizki in ne visoki vodi.

Vi se ukvarjate tudi s turizmom. Imate turistično kmetijo, na kateri nudite kosila pa tudi raznolike kulinarčne delavnice in panoramsko vožnjo z lojtnikom ob jezere. Kako gledate na postavitve infrastrukture okoli jezera, torej poučnih poti, opazovalnic in vstopno izstopnih pomolov za čolnarjenje? Se vam zdijo te pridobitve nujne za razvoj turizma?

Vsa ta infrastruktura, ki bo postavljena na jezeru, in urejene poti so dobre in tudi potrebne. Tako iz vidika razvoja turizma kot tudi zato, da obiskovalci ne hodijo po privatnih zemljiščih. Vendar pa je dejstvo, da se moramo ljudje tudi sami navaditi nekega reda in kulture. Treba je nehati delati neumnosti na jezeru. Mislím, da odkar je tabla, da se ob nedeljah ne sme voziti okoli jezera, da so se stvari veliko izboljšale in

ni potrebna zapornica, o kateri mnogi govorijo. Res je, da se tu pa tam se še kdo najde, a vse manj. Treba je delati na informiranju ljudi o redu in kulturi.

Kar se pa turizma tiče pa mislím, da je turizem treba razvijati v vaseh. Mislím, da bi bilo dobro, če bi začeli skupaj delati na projektih, ki bi domačinom pomagali spodbuditi turizem. Na primer naredite projekt, ki bi spodbujal domačine, da naredijo sobe za nastanitev. Turističnim kmetijam dajmo neka nepovratna sredstva in kredite po minimalni obrestni meri (po 1 ali 2 odstotka na glavnico). Treba bi bilo obnoviti vse te hiše, ki samevajo ali propadajo. Kar se pa tiče množičnega turizma, mislím, da si tega nihče ne želi.

Pa na splošno kaj pravite na delo Notranjskega parka?

S Parkom smo dosti sodelovali, vendar mislím, da obstajajo še možnosti za izboljšave. Tematske nedelje so bile dobra ideja. Park tudi dobro dela, ker je uredil poti, posekal, kar je treba posekati in pa tudi pokošeno je. Bo pa potrebno še dosti projektov.

Več bi morali biti med ljudmi, poslušati naše predloge, pisati projekte za to, da imamo tudi ljudje kaj od tega. Na primer napisati projekt, ki bi spodbujal kmetije.

Drugače pa je zame park pozitivna stvar za varstvo narave. Dejstvo je, da če ga ne bi bilo, bi imeli hotel ali zabaviščni park in ne več ohranjeno naravo. Zato se je treba zahvaliti tudi prejšnjemu direktorju Tinetu Scheinu. Mnogi so ga takrat kritizirali in imeli za norca. Danes pa je verjetno večina zadovoljna s tem, ko je obranil to naravo.

Se pa mnogi še vedno ne zavedajo, kaj imamo in kako smo lahko hvaležni za to naravo.

Frenk Levar (foto: Luka Dakskobler)

ROKE PROČ OD CERKNIŠKIH VODA!

Hidroelektrarna na Cerknškem jezeru

V preteklosti so bile ideje o zajezitvi Cerknškega jezera številne. Človek je enkrat razmišljal, kako osušiti jezero, spet drugič, kako zadržati vodo na polju.

Mogoče lahko malo cinično rečemo, da smo imeli še srečo, da je prišlo samo do osuševalnih posegov z razstrelitvijo pregrad v Veliko in Malo Karlovico ter z izravnalnimi kanali. Med idejami sta bili namreč tudi izgradnja hidroelektrarne in pa projekt stalne ojezeritve, s katero bi zadržali vodo.

Ozirajoč se v preteklost bi lahko osuševalne posege še neka-ko razumeli, saj so se odvijali v času pomanjkanja. Z njimi so naši predniki želeli dobiti nove obdelovalne površine, ki bi na mizo prinesle več kruha. A kasnejšim poskusom regulacije vodnega režima v smislu zadrževanja vode v jezeru zaradi industrializacije je težko pogledati skozi prste.

O oni teh idej priča članek »Cerknško jezero nam bo dajalo elektriko«, ki je bil 19. junija 1942 objavljen v časopisu Slovenski narod.

»V veliki množini vode Cerknškega jezera se skrivajo koristne sile. Tudi v vodi leži zaklad, samo dvigniti ga je treba. Če bi lahko izkoristili le del vodne sile velikega Cerknškega jezera, bi bilo to izrednega gospodarskega pomena. Vsa pokrajina bi bila dobro preskrbljena z električno silo in za razvoj industrije bi bili dani glavni pogoji.

Nikakor ne govorimo o utopističnih, temveč o povsem realnih načrtih. Rešiti je treba le vprašanje, kako bi naj ukrotili vodo Cerknškega jezera, da bi jo lahko izkoriščali za elektrarno. To vprašanje je pa že rešeno. Izdelan je načrt skoraj do zadnjih podrobnosti.

Načrt so izdelali na hidrotehničnem odseku tehničnega oddelka Visokega komisariata. Odločili so se, da zajamejo vodo v južno-vzhodnem delu jezera pod Javornikom. Tako bi nastalo na tem kraju stalno jezero, ki bi bilo zaprto z nasipom med Žirovnico in Otočcem v dolžini okrog 4 km in višino 7 m. Površina tega umetnega jezera bo znašala okoli 1074 ha,

Blizu Cerknškega jezera ni nikjer primerno nižje lege. Precej nižja pa je na severni strani onkraj Slivnice dolina Borovnice. Tudi to vprašanje je bilo že temeljito proučeno. Gladina zajezene- ga jezera bo na 555 m nad morjem, hidrocentrala pa je projektirana v dolini Borovnice na nadmorski višini 320 m. Tako velika višinska razlika omogoča postavitev velike hidroelektrarne. Vodo bodo dovajali iz jezera do elektrarne po velikih cevih

Morali bodo izvrtati predor v dolžini 11 500 m, da bode dosegli severno pobočje Slivnice. To bo največji predor pri nas. Pri kopanju dolgega rova skozi apnenec bodo najbrž naleteli na votline ali celo podzemelske jame, saj je tudi ta gora na izrazito kraškem terenu. To jih pa najbrž ne bo posebno oviralo pri delu, če nalete na votline jim to lahko delo celo olajša, v večjih

votlinah bi lahko odlagali izkopani material, da bi ga ne bilo treba izvažati.

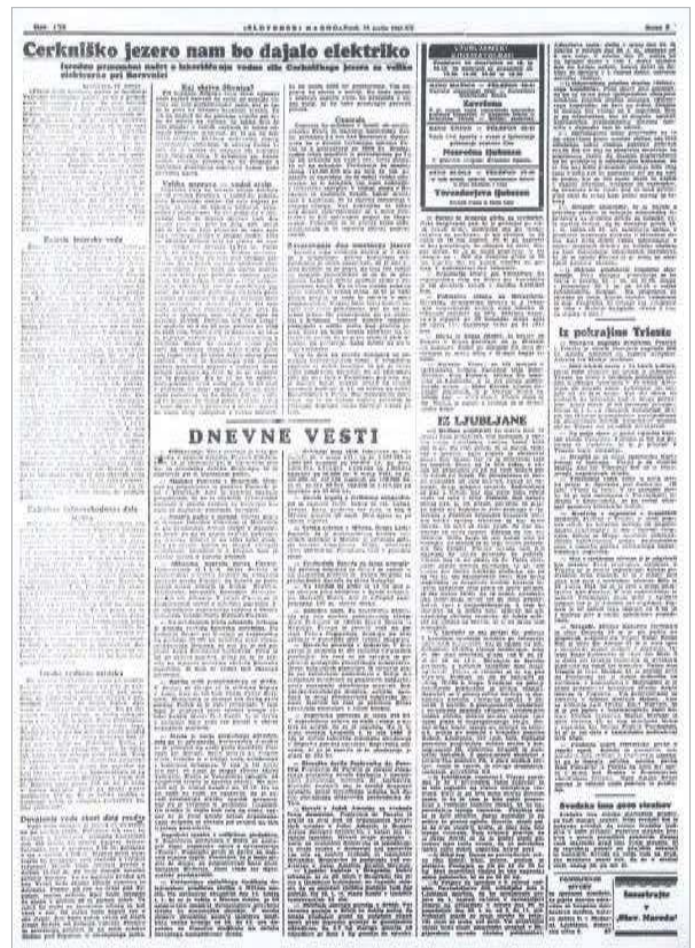
Centrala pri Borovnici bo sezidana v dolini, ob sotočje soteske Pekla in največje borovniške doline, približno 2.5 km nad Borovnico.

Produkcija bo znašala okrog 110.000 000 KW na leto. Dobili bi veliko elektrarno, ki bi zalagala vso našo pokrajino z električno energijo. V bližini, zlasti v Borovnici in okoliških krajih, kakor seveda tudi v Ljubljani, bi se razvila industrija v večjem obsegu.

Izvedba tega velikega načrta je v zvezi še z nekaterimi precej kočljivimi deli. Predvsem je treba upoštevati, da je dno jezera kraško. Naprej bodo torej morili zapreti vse večje požiralnike, kar ne bo posebno težko. Ne nameravajo jih pa zamašiti z betonom, temveč njihove odprtine podaljšati v obliki jaška nad gladino jezera.

Vsa ta dela pa seveda dandanes ne pomenijo nepremagljivih težav. V tehničnem pogledu je načrt izvedljiv in ga je treba toplo pozdraviti. Izvedljiv bo pa nedvomno prej ali slej tudi v finančnem pogledu. saj je mnogo boljši, čeprav dražji od drugih podobnih načrtov.«

Mi smo veseli, da jim načrti niso uspeli. Pa vi, si predstavljate elektrarno na Cerknškem jezeru?

Govori se, pravijo, da, sprašujem se ...

Nemalokrat dobimo vprašanja, kot so »Pa kaj sploh delate na parku?« ali pa »Zakaj skrbite samo za ptiče?«. V vsaki številki bomo poskusili odgovoriti na nekaj najpogostejših.

Zaradi vožnje s kanujem ni še nobena ptica izumrla.

To je na prvi pogled vsekakor res. V primeru redkih ptic gnezdilk, kot je na primer rjavovrati ponirek, ki v Sloveniji gnezdi le na Cerkniškem jezeru, pa lahko motnje, kot je vožnja s kanujem, dejansko vplivajo na izumrtje vrste na ozemlju države.

Ptice človeka dojemajo kot plenilca, zato jih ponavljajoče se motnje z naše strani v času dvorjenja odvrnejo od gnezditve na tem območju. Mnoge najbolj ogrožene vrste ptic gnezdo zgradijo v rastlinju tik ob vodi, zato jih čolnarjenje lahko zmoti celo do te mere, da samice v strahu pred razkritjem gnezda zapustijo svoje mladiče.

Zato je čolnarjenje na Cerkniškem jezeru delno omejeno, glede na čas in predel. Na ta način lahko ljudje uživamo ob čolnarjenju, obenem pa lahko ptice in drugi divji prebivalci skrbijo za svoje mladiče.

Zakaj se po Cerkniškem jezeru ne smemo voziti z motornimi plovili?

Ker so glasni, kar moti tako živali kot obiskovalce parka, poleg tega pa povzročajo škodljive izpuste v naravo, v katero pa se zatekamo na rekreacijo in svež zrak.

Na parku samo štejete metuljčke, rožice in ptice. Zakaj je to sploh pomembno?

Kot smo že v prejšnji številki povedali, na parku delamo veliko stvari. Štetje rastlin in živali oziroma popisovanje le-teh je le ena od naših aktivnosti.

To počnemo zato, da vemo, kaj v parku imamo in kaj se da izboljšati. Na podlagi popisovanja in kartiranja ogroženih življenjskih prostorov in vrst so območje Cerkniškega jezera med drugim razglasili za območje Natura 2000. To je hkr-

(foto: Andrej Korenč)

ti velika čast in velika odgovornost Notranjskega parka, saj moramo ohranjati kakovost naravnega okolja in tudi popravljati škodo.

Prav zaradi Natura 2000 območij in poznavanja lokacij ter pojavljanja posameznih rastlinskih in živalskih vrst pa park lahko kandidira za evropska finančna sredstva, s katerimi vlaga v ohranjanje narave in tudi v razvoj lokalnega okolja. Tudi plačila oziroma subvencije, ki jih kmetje dobijo od Ministrstva za okolje in prostor za kasnejšo košnjo so neposredno povezane s popisovanjem naravnih bogastev in Natura 2000 območij.

Natura 2000 prinaša samo omejitve oziroma preprečuje kmetijske posege ali razvojno gospodarske dejavnosti.

V večini primerov velja ravno nasprotno. Za ohranjanje mnogih habitatov narava potrebuje človeka in njegove dejavnosti, zlasti kmetijstvo, zato Evropska unija spodbuja nadaljevanje tovrstnih trajnostnih dejavnosti, kot je paša manjšega števila živali glede na površino ali pozna košnja travnikov po cvetenju in gnezdenju ptic.

Natura 2000 želi zmanjšati posledice intenzivnosti gospodarjenja, ki se med drugim kažejo v slabši kakovosti zraka in pitne vode ter v siromašenju biotske pestrosti, kar slabi odpornost narave in njeno zmožnost blaženja neugodnih vremenskih pojavov, kot so suše ali poplave.

Prepovedi in omejitve določenih dejavnosti pa so določene izključno v državnih zakonih, ki so nad direktivami povezanih z Naturo 2000.

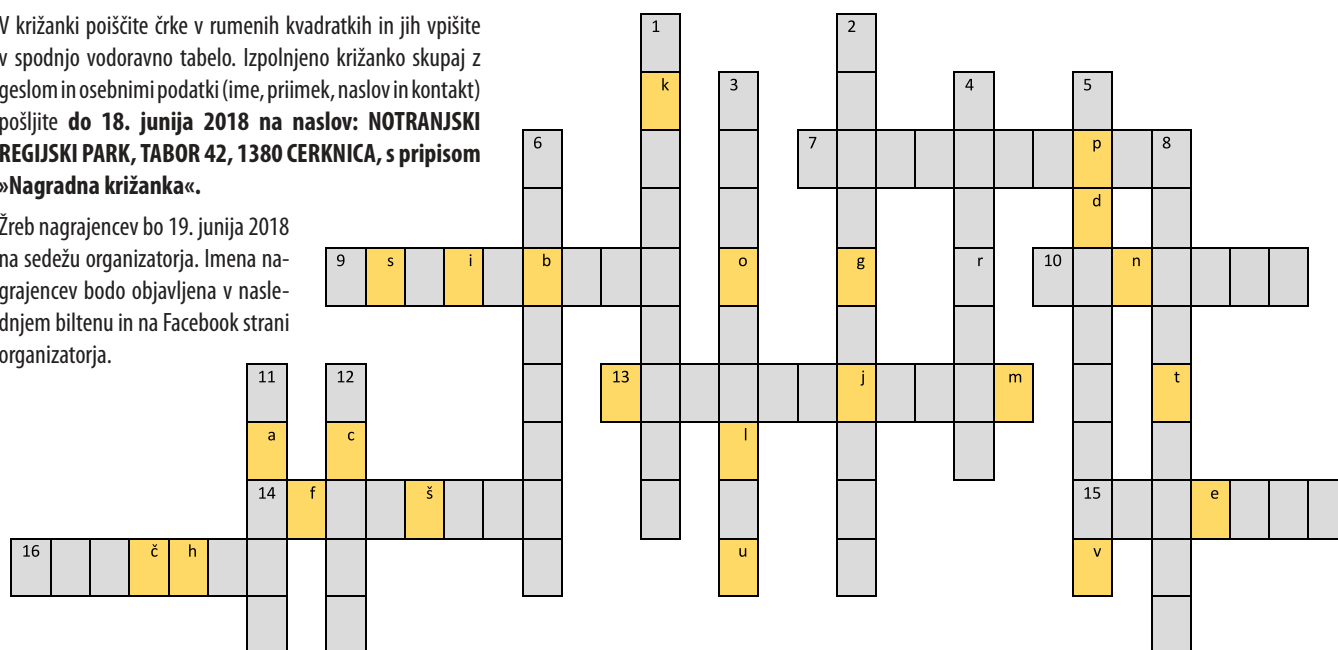

Na Cerkniškem jezeru so opazili več kot 270 vrst ptic. Z leve proti desni: bela storklja, bela čaplja in čopasta ponirka (foto: Tine Schein)

Križanka

V križanki poiščite črke v rumenih kvadratih in jih vpišite v spodnjo vodoravno tabelo. Izpolnjeno križanko skupaj z geslom in osebnimi podatki (ime, priimek, naslov in kontakt) pošljite **do 18. junija 2018 na naslov: NOTRANJSKI REGIJSKI PARK, TABOR 42, 1380 CERKNICA, s pripisom »Nagradna križanka«.**

Žreb nagrajencev bo 19. junija 2018 na sedežu organizatorja. Imena nagrajencev bodo objavljena v naslednjem biltenu in na Facebook strani organizatorja.

VODORAVNO: 7. Rastlinska združba, ki raste na bregovih voda in zelo vlažnih območjih. **9.** Raca. **10.** Deseti zodiakov znak. **13.** Zimsko spanje. **14.** Kaj dobimo, če ptici Svilnica zamenjamo drugo in četrto črko? **15.** Rad leta v temi, vendar ni ptica. **16.** Pticom služi za prežo, gnezdenje, počitek ali za petje.

a	b	c	č	d	e	f	g	h	i	j
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

NAVPIČNO: 1. Skrivnostna ptica. **2.** Narečno ptico imenujejo tudi hupkač. **3.** Odrasel orel z izrazito kljunastim belim repom. **4.** Fiziološki proces, ki nenehno poteka v organizmu. **5.** Domorodna ali vrsta. **6.** Ptica, ki lovi ribe v vodi. **8.** Funkcionalna združba organizmov. **11.** Ime ptice, ogrožene zaradi prehitre košnje. **12.** Ko Rak ponikne v Tkalca jamo, se v Planini pojavi ...

k	l	m	n	o	p	r	s	š	t	u	v
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Geslo križanke v 1. številki glasila Iz tršce je **RENATURACIJA VODOTOKA STRŽEN**. Med prejetimi in pravilno izpolnjenimi križankami smo izžrebali **Silva Ferjančiča** z Rakeka, **Dominiko Mlakar** iz Cerknice in **Franca Kraševca** iz Cerknice. **Čestitamo.**

Aktualno

Nagrajenci ustvarjalnega natečaja

Zima je verjetno letni čas, ki najbolj razveseljuje prav najmlajše. Ti so svoja zimska doživetja, občutja in opažanja preličili na papir ali ujeli v objektiv ter jih poslali na natečaj Zima na jezeru. Na tokratnem natečaju so odločali vaši glasovi, ki ste jih oddali preko spletnega glasovanja. Najboljši fotografije so pripadle Neni Strle iz OŠ Notranjski odred Cerknica, Jetmiru Sylejmaniju iz Šolskega centra Postojna, enota Gimnazija Ilirska Bistrica in Viti Širaj. V kategoriji likovni izdelek pa je največ glasov prejel Tjeb Mazi Petrič iz OŠ 11. maj Grahovo, ki pa so mu tesno sledili Julija Krakar iz OŠ Notranjski odred Cerknica ter skupina Sovice iz Vrtca Martin Krpana Cerknica.

Zima na jezeru (skupina Sovice, Vrtec Martin Krpan Cerknica)

Nagrade in priznanja bodo podeljena na prireditvi Dnevi Notranjskega parka konec maja, kjer si boste najboljše dela lahko tudi ogledali.

Dnevi Notranjskega parka

Cerkniško jezero, 26. in 27. maj 2018

www.notranjski-park.si

**NOTRANJSKI
REGIJSKI PARK**

sobota, 26. maj 2018

17:00

Pravljica »Zakaj je polje jezero?«

Saša Pavček bo pripovedovala svojo pravljico, ki je bila leta 2017 nominirana za nagrado desetnica društva slovenskih pisateljev za najboljšo mladinsko literaturo.

Organizira: Kulturni dom Cerknica

17:30

Ustvarjanje z jezersko trščo

Mladi in manj mladi se bodo družili in ustvarjali, namesto klasičnih svinčnikov in barvic pa bodo uporabljali kar jezersko trščo.

Organizira: JSKD, Območna izpostava Cerknica in društvo Modro nebo

20:00

Nastop ljudskih pevk Jezerska tršca z gosti

cerkev Sv. Petra, Dolenje Jezero

Poleg tega pa se boste v nedeljo dopoldne (9-13h) lahko **spoznali s skrivnostni bitji Cerkniškega jezera**, ter si čez cel dan **izposodili kanuje ali kolesa**, se **popeljali z drevakom** – tradicionalnim čolnom Cerkniškega jezera, se **udeležili lokostrelstva** in zanimivih **delavnic domače obrti, izdelave štampiljk, branja pravljič in poslikave obraza**.

Ko vam bo zmanjkalo energije, se boste lahko **okrepčali z lokalnimi dobrotami** ter si za spomin **kupili kak izdelek** notranjskih obrtnikov.

nedelja, 27. maj 2018

8:00

Pohod k podzemlju Velike Karlovice

Odpravili se bomo po poteh arheoloških najdišč, si z jamarji Jamarskega društva Karlovica ogledali notranjost jam, v kateri vstop sicer ni mogoč. Pot nadaljevali do Velike in Male Karlovice, ostankov gradu Karlovec, Dolenjske glažute in naravnega okna ob Kamojstrniku.

Trajanje: 3 ure Organizira: Štefka Šebalj (Planinsko društvo Cerknica)

8:00, 9:00 in 10:00

Opazovanje in obročkanje ptic

Ob Cerkniškem jezeru je bilo opaženih blizu tristo vrst ptic. Te si boste lahko pobližje ogledali z daljnogledi in spektivi, ter prisostvovali obročkanju.

Trajanje: 1 uro Organizira: Dare Fekonja (Prirodoslovni muzej Slovenije)

9:00 in 10:30

Izdelava ognjičevega mazila in sivkine kopeli

Delavnica za vse generacije je namenjena boljšemu spoznavanju zdravih zelišč. Lahko si boste izdelali ognjičevo mazilo in sivkino kopalno ter spoznali njune blagodejne učinke.

Trajanje: 1 uro Organizira: Tamara Urbančič

10:00

Voden kolesarski izlet do Rakovega Škocjana (20 km)

S kolesi bomo spoznavali skrivnosti te slikovite doline, ki je nastala, ko se je udrl strop podzemne jame. Zahtevnost izleta je srednje težka.

Trajanje: 3 ure Organizira: Mitja Fajdiga (Turistično društvo Rakek)

11:00

Voden sprehod po čebelarški učni poti z degustacijo

Sprehodili se bomo po čebelarški učni poti, kjer nam bo vodnik povedal nekaj o čebelah in čebelarstvu, si ogledali in tudi okusili izdelke iz medu.

Trajanje: 1,5 ure Organizira: Janez Dragolič (Čebelarstvo društvo Cerknica)

13:00

Osrednji program

14:00-16:00 (na pol ure)

Panoramska vožnja z lojtrnikom

S tradicionalnim vozom s konjsko vprego, ki je nekdaj služil predvsem prevozu trave in sena, se boste popeljali ob Cerkniškem jezeru.

Trajanje: 1 uro Cena: 3 €/osebo

16:00-20:00

Glasbeni program

Izhodišče vseh sobotnih in nedeljskih aktivnosti je na prireditvenem prostoru (parkirišče ob koncu vasi Dolenje Jezero).